

PROF. DR STEVAN LILIĆ

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U BEOGRADU

PROF. DR PREDRAG DIMITRIJEVIĆ

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U NIŠU

PROF. DR MILAN MARKOVIĆ

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA CRNE GORE U PODGORICI

UPRAVNO PRAVO

UNIVERZITETSKI UDŽBENIK

**USKLAĐENO
SA USTAVNOM POVELJOM SCG**

SAVREMENA ADMINISTRACIJA

BEOGRAD

2004

✓
Zahvaljujući novom metodološkom restrukturiranju upravne materije i primenom sistemskog pristupa u određivanju teorijskog pojma uprave, postignute su dve stvari: sa jedne strane, upravno pravo postalo je razumljivo, jer je metodološki postavljeno kao logički konzistentan sistem, a sa druge, upravno pravo dobilo je razumni obim, jer konceptualne pretpostavke pojma uprave omogućavaju jasno razlikovanje teorijskog modela od praktičnih aplikacija. Kao rezultat toga, kontrast između teorijskog modela uprave kao složenog organizacionog sistema za društvenu regulaciju, sa jedne, i modela uprave konstruisanog na normativističkim (pozitivno-pravnim) pretpostavkama, sa druge strane, omogućava konstruktivnu komparaciju, ne samo teorijskog modela sa praktičnim aplikacijama, već i obrnuto, kritičku komparaciju praktičnih rešenja sa odgovarajućim teorijskim konstrukcijama. Ovakav pristup je od posebnog značaja za naše prilike i za reformske napore da se od prevaziđenog i statičnog modela državne uprave, u kojem centralno mesto imaju država i državna vlast, stvori savremeni dinamički model uslužno orijentisane uprave kao javne službe (*l'administration à votre service*) u kojem centralnu ulogu igraju slobode i prava čoveka i građanina i ideja ljudskih prava.

Imajući ove okolnosti u vidu, i u očekivanju sveobuhvatnih reformi našeg pravnog sistema, univerziteta i nastave na pravnim fakultetima i njihovog usklađivanja sa evropskim standardima pravne i upravne nauke, u okviru udžbeničke materije samo su u osnovnim crtama obrađena ona pitanja i teme koje se inače obrađuju u okviru srodnih ili drugih disciplina kao što su Nauka o upravljanju (npr. organizacija uprave, struktura javne uprave, pravni položaj službenika itd.), Posebno upravno pravo (npr. konkretne posebne upravne situacije), Pravna informatika, Pravo Evropske unije itd.

Koristimo priliku da se posebno zahvalimo studentima koji su nam otvoreno i javno ukazali veliko akademsko poverenje time što su se, više nego ikada do sada, koristeći ovaj udžbenik, opredelili da ozbiljno i savesno pristupe pripremanju i polaganju ispita iz tako kompleksne materije kao što je upravno pravo. Njihov uspeh ne govori samo o zrelosti i odgovornosti sadašnje studentske generacije, već predstavlja nedvosmislenu zalogu za budućnost u kojoj se uprava ne svodi na autoritativan instrument represije, nego efikasan i odgovoran sistem upravljanja društvenim poslovima čiji je cilj povećanje opšteg blagostanja društva u celini, ali isto tako i povećanje kvaliteta života svakog pojedinca ponaosob. Takođe koristimo priliku da se zahvalimo na saradnji i pomoći kolegama mr Dejanu Milenkoviću iz Komiteta pravnika za ljudska prava, Sanji Govorušić iz PALGO centra za javnu upravu i lokalnu samoupravu i mr Draženu Ceroviću asistentu na Pravnom fakultetu u Podgorici.

Beograd, 25 april 2004.

Prof. dr Stevan Lilić
sa saradnicima

PREDGOVOR

Novo izdanje udžbenika "Upravno pravo" u saradnji sa profesorima dr Predragom Dimitrijevićem sa Pravnog fakulteta u Nišu i dr Milanom I. Markovićem sa Pravnog fakulteta u Podgorici ima za cilj da dâ doprinos formiranju savremenog nastavnog plana i programa, kao i da bude od pomoći studentima da bolje razumeju ne samo važeće pozitivno-pravne modele, već i konceptualne uporedne upravne sisteme sa naglaskom na organizacionoj, funkcionalnoj i vrednosnoj transformaciji uprave i upravnih sistema sa posebnim osvrtom na institucije administrativnog postupka, upravnog nadzora, administrativne i sudske zaštite ljudskih prava i ombudsmana.

Novo izdanje udžbenika "Upravno pravo", osim što polazi od opšteg okvira nastavnog plana i programa pravnih fakulteta u Beogradu, Nišu i Podgorici i što istovremeno sadržinski i metodološki prati savremene tendencije u evropskom upravnom pravu i odgovarajuće promene pozitivnih propisa kod nas, sadržinski je usklađen sa Ustavnom poveljom državne zajednice Srbija i Crna Gora, kao i novodonetim zakonima i drugim propisima u ovoj oblasti, posebno Zakonom o Savetu ministara, Uredbom o obrazovanju ministarstava, organizacija i službi Saveta ministara, Zakonom o Sudu Srbije i Crne Gore, novim Zakonom o ministarstvima Srbije (2004), kao i sa novim Zakonom o državnoj upravi, Zakonom o opštem upravnom postupku, Zakonom o upravnom sporu, Zakonom o zaštitniku ljudskih prava i sloboda (ombudsman) Crne Gore, kao i Odlukom o pokrajinskoj upravi Vojvodine i Odlukom o pokrajinskom ombudsmanu. U izradi novog izdanja korišćena je i najnovija stručna literatura iz upravne i srodnih oblasti (npr. public policy i environmental law).

Kao što je ranije istaknuto, prema tradiciji, ovaj udžbenik sistematizovan je na uvod i tri osnovna dela: organizacija uprave, upravna delatnost i kontrola uprave. U okviru toga, međutim, učinjene su dve bitne inovacije. Prva se odnosi na metodologiju teorijske obrade, a druga na teorijski koncept samog pojma uprave. U prvom slučaju, umesto uobičajenog pristupa da se pojedina teorijska pitanja razmatraju za svaku upravnu oblast odvojeno, osnovna teorijska pitanja upravnog prava obrađena su kao logička celina u okviru uvodnog dela. Time je postignuta konceptualna konzistentnost i metodološka konsekvantnost u strukturi rada. U drugom slučaju, pri određivanju teorijskog pojma uprave kao centralne kategorije upravnog prava, umesto od uobičajenih normativističkih pretpostavki u njegovom konstruisanju, pošlo se od rezultata opšte teorije sistema. Kao posledica toga, u određivanju teorijskog pojma uprave konceptualno su otklonjeni brojni nedostaci koji imanentno prate nastojanja da se teorijski pojam uprave odredi na osnovu normativističkih premisa, posebno nastojanja koja za svoje polazište uzimaju tzv. teorijsko uopštavanje aktuelnog upravnog zakonodavstva i prakse.

SADRŽAJ

U V O D TEORIJSKE OSNOVE

I. POJAM UPRAVE	3
A. TEORIJSKI POJAM UPRAVE	3
1. UVODNE NAPOMENE	3
2. PRAVNO-POLITIČKE KONCEPCIJE	5
a) Uprava i podela vlasti	6
b) Uprava i izvršna vlast.....	7
c) Pravna država, legalitet i legitimitet upravnog delovanja	8
d) Teorijski pojam državne uprave	10
e) Teorijski pojam uprave kao javne službe	11
3. SOCIO-TEHNOLOŠKE KONCEPCIJE	13
a) Upravna pragmatika	13
b) Naučna organizacija rada.....	14
c) Funkcije upravljanja.....	15
4. UPRAVA KAO SISTEM ZA SOCIJALNU REGULACIJU	16
a) Moderni teorijski pojam uprave	16
b) Sistemski pristup.....	17
c) Kibernetička modelistika	19
d) Socijalna regulacija	21
B. FUNKCIONALNI POJAM UPRAVE	23
1. UVODNE NAPOMENE	23
2. FUNKCIONALNI POJAM UPRAVE U MATERIJALNOM SMISLU	24
a) Upravna funkcija - uprava kao vlast	25
b) Upravna delatnost - uprava kao javna služba	28
3. FUNKCIONALNI POJAM UPRAVE U FORMALNOM SMISLU	31
C. ORGANIZACIONI POJAM UPRAVE	33
1. UVODNE NAPOMENE	33
2. POJAM I ELEMENTI ORGANIZACIJE	34
a) Pojam organizacije.....	34
b) Elementi organizacije	35
1) Normativni element organizacije (cilj).....	36
2) Subjektivni element organizacije (ljudi)	37
3) Materijalni element organizacije (sredstva)	41
4) Strukturalni element organizacije (organizaciona struktura)	44
5) Statusni element organizacije (autonomija)	53
3. VRŠIOCI UPRAVE	54
a) Subjekti ovlašćeni za vršenje upravne delatnosti.....	54
b) Organski pojam uprave	56
c) Vrste upravnih organizacija.....	57

D. TEORIJSKI POJAM UPRAVE - ZAKLJUČAK	59
E. POZITIVNOPRAVNI POJAM UPRAVE	60
1. UVODNE NAPOMENE	60
2. POZITIVNOPRAVNI POJAM UPRAVE U FUNCIONALNOM SMISLU	61
3. POZITIVNOPRAVNI POJAM UPRAVE U ORGANIZACIONOM SMISLU	63
4. POZITIVNOPRAVNI POJAM UPRAVE - ZAKLJUČAK	64
II. UPRAVNO PRAVO	65
A. PREDMET UPRAVNOG PRAVA	65
1. KONCEPCIJE O PREDMETU UPRAVNOG PRAVA	65
a) Uvodne napomene	65
b) Tradicionalna (uža) koncepcija predmeta upravnog prava	67
c) Savremena (šira) koncepcija predmeta upravnog prava	69
d) Negativno određivanje predmeta upravnog prava	72
e) Predmet upravnog prava - zaključak	73
2. UPOREDNO UPRAVNO PRAVO	75
a) Evropsko-kontinentalni sistem upravnog prava	75
b) Anglosaksonski sistem upravnog prava	77
c) Ostali sistemi upravnog prava	79
d) Međunarodno upravno pravo	81
3. UPRAVNO PRAVO I PRAVNI SISTEM	83
a) Upravno pravo kao deo pravnog sistema	83
b) Odnos upravnog prava prema drugim granama prava	84
4. INSTITUTI UPRAVNOG PRAVA	88
a) Upravnopравни odnos	88
b) Upravnoppravna norma	90
c) Osnovni instituti upravnog prava	90
5. ZNAČAJ UPRAVNOG PRAVA I REFORMA UPRAVNOG SISTEMA	93
B. NAUKA UPRAVNOG PRAVA	95
1. NAUKA I SISTEM UPRAVNOG PRAVA	95
a) Opšte napomene	95
b) Nastanak i razvoj nauke upravnog prava	97
c) Nauka upravnog prava u Srbiji	102
d) Nauka upravnog prava u bivšoj Jugoslaviji	111
e) Savremene tendencije razvoja nauke upravnog prava	112
2. METOD NAUČNOG PROUČAVANJA UPRAVNOG PRAVA	114
III. IZVORI UPRAVNOG PRAVA	115
1. OPŠTA OBELEŽJA IZVORA UPRAVNOG PRAVA	115
2. VRSTE IZVORA UPRAVNOG PRAVA	117
a) Ustav kao izvor upravnog prava	118
b) Zakon kao izvor upravnog prava	119
c) Podzakonski opšti akti kao izvori upravnog prava	122
1) Podzakonski opšti akti skupština kao izvori upravnog prava	123
2) Akti predsednika republike kao izvori upravnog prava	125

3) Podzakonski opšti akti vlade kao izvori upravnog prava	126
4) Podzakonski opšti akti organa uprave kao izvori upravnog prava.....	127
5) Podzakonski opšti akti opština kao izvori upravnog prava.....	128
d) Opšti akti nedržavnih subjekata kao izvori upravnog prava.....	129
3. OSTALI IZVORI UPRAVNOG PRAVA.....	130
a) Sudska i upravna praksa kao izvor upravnog prava	130
b) Običajno pravo kao izvor upravnog prava	131
c) Tehnička pravila i standardi kao izvori upravnog prava	131

PRVI DEO ORGANIZACIJA UPRAVE

I. ORGANIZACIJA UPRAVE U SRBIJI I CRNOJ GORI	135
1. OPŠTE NAPOMENE.....	135
2. JAVNA, DRŽAVNA I NEDRŽAVNA UPRAVA	136
3. POSLOVI (DRŽAVNE) UPRAVE	137
4. POLOŽAJ I ULOGA UPRAVE	138
5. UPRAVNA JAVNA OVLAŠĆENJA.....	138
6. MINISTARSTVA, DRUGI ORGANI UPRAVE I UPRAVNE ORGANIZACIJE.....	139
7. LOKALNA SAMOUPRAVA	140
II. ORGANIZACIJA UPRAVE U SRBIJI	143
1. NORMATIVNI OKVIRI.....	143
2. POSLOVI DRŽAVNE UPRAVE U SRBIJI.....	144
3. POLOŽAJ I ULOGA UPRAVE U SRBIJI	146
4. ORGANI UPRAVE I POSEBNE ORGANIZACIJE U SRBIJI	147
5. POKRAJINSKA UPRAVA	148
a) Uprava u Vojvodini.....	148
b) Uprava na Kosovu i Metohiji	151
6. LOKALNA UPRAVA U SRBIJI.....	151
a) Opštinska i gradska uprava.....	151
b) Opština kao teritorijalna jedinica i jedinica lokalne samouprave u Srbiji.....	152
c) Organizacija vlasti i uprave na lokalnom nivou.....	153
d) Zaštita lokalne samouprave	156
e) Grad kao teritorijalna jedinica (Beograd).....	157
III. ORGANIZACIJA UPRAVE U CRNOJ GORI	157
1. NORMATIVNI OKVIRI	157
2. POSLOVI DRŽAVNE UPRAVE U CRNOJ GORI.....	159
3. POLOŽAJ I ULOGA UPRAVE U CRNOJ GORI.....	160
4. MINISTARSTVA I DRUGI ORGANI UPRAVE U CRNOJ GORI.....	163
5. LOKALNA UPRAVA U CRNOJ GORI	164
a) Opština kao teritorijalna jedinica i jedinica lokalne samouprave u Crnoj Gori	164
b) Prestonica.....	164

IV. ORGANIZACIJA UPRAVE DRŽAVNE ZAJEDNICE

SRBIJA I CRNA GORA	165
1. PREDSEDNIK I SAVET MINISTARA	165
2. POSLOVI SAVETA MINISTARA	166
3. MINISTARSTVA, ORGANIZACIJE, SLUŽBE I POSEBNA TELA SAVETA MINISTARA	168

V. NEDRŽAVNA UPRAVA (JAVNE SLUŽBE)

1. JAVNI SEKTOR	170
2. JAVNE SLUŽBE	171

DRUGI DEO

UPRAVNA DELATNOST

I. UVODNE NAPOMENE	177
1. UPRAVNA DELATNOST I ULOGA UPRAVE	177
2. VRSTE I OBLICI UPRAVNE DELATNOSTI	178
II. AKTI UPRAVE	179
1. POJAM I VRSTE AKATA UPRAVE	179
2. UPRAVNI PROPISI	181
3. UPRAVNI AKTI	182
a) Pojam i obeležja upravnog akta	182
b) Vrste upravnih akata	189
1) Pozitivni i negativni upravni akti	190
2) Konstitutivni i deklarativni upravni akti	191
3) Vezani i slobodni upravni akti	193
4) Jednostavni i zbirni upravni akti	195
5) Formalni i neformalni upravni akti	196
6) Upravni akti sa trajnim vremenskim dejstvom i upravni akti sa ograničenim vremenskim dejstvom	196
7) Upravni akti koji se donose po zahtevu stranke i upravni akti koji se donose po službenoj dužnosti	197
8) Rešenja i zaključci	198
9) Pogrešni upravni akti	199
(a) Neispravni i protivpravni upravni akti	199
(b) Nezakoniti i necelishodni upravni akti	200
(c) Rušljivi i ništavi upravni akti	202
(d) Uklanjanje pogrešnih upravnih akata	203
c) Pravno dejstvo upravnog akta	204
1) Zakonitost upravnog akta	204
2) Početak i prestanak pravnog dejstva upravnog akta	206
3) Pravnosnažnost upravnog akta	208
d) Dodaci upravnom aktu	211
e) Upravni akti i kompjuterska tehnologija	212

4. MATERIJALNI AKTI UPRAVE (UPRAVNE RADNJE).....	214
a) Dokumentovanje.....	215
b) Saopštavanje.....	216
c) Primanje izjava.....	217
d) Prinudne radnje.....	218
5. UPRAVNI UGOVORI.....	220
a) Pojam upravnog ugovora.....	220
b) Nastanak i razvoj upravnih ugovora.....	221
c) Upravni ugovori i naše pravo.....	223
III. UPRAVNI POSTUPAK.....	225
A. OPŠTI UPRAVNI POSTUPAK.....	225
1. ISTORIJSKI OSVRT.....	225
2. ZAKONI O OPŠTEM UPRAVNOM POSTUPKU U NAŠEM PRAVU.....	228
3. POJAM UPRAVNOG POSTUPKA.....	231
4. VRSTE UPRAVNOG POSTUPKA.....	235
B. UPRAVNI POSTUPAK PREMA ZUP-u.....	236
1. OPŠTE NAPOMENE.....	236
2. OSNOVNA NAČELA OPŠTEG UPRAVNOG POSTUPKA.....	238
a) Važenje zakona.....	238
b) Neophodna odstupanja i značenje pojedinih izraza.....	239
c) Načela opšteg upravnog postupka.....	239
1) Načelo zakonitosti.....	239
2) Načelo zaštite prava građana i zaštite javnog interesa.....	241
3) Načelo efikasnosti.....	241
4) Načelo istine.....	242
5) Načelo saslušanja stranke.....	242
6) Načelo (slobodne) ocene dokaza.....	243
7) Načelo samostalnosti u rešavanju.....	244
8) Načelo dvostepenosti u rešavanju (pravo na žalbu).....	245
9) Načelo pravnosnažnosti.....	247
10) Načelo ekonomičnosti postupka.....	248
11) Načelo pružanja pomoći stranci.....	248
12) Upotreba jezika i pisma u postupku.....	249
3. NADLEŽNOST U UPRAVNOM POSTUPKU.....	250
a) Pojam i vrste nadležnosti.....	250
b) Određivanje stvarne nadležnosti po ZUP-u.....	254
c) Određivanje mesne nadležnosti po ZUP-u.....	255
d) Prostorno ograničenje nadležnosti.....	256
e) Službeno lice ovlašćeno za vođenje upravnog postupka i službeno lice ovlašćeno za rešavanje.....	257
f) Pravna pomoć.....	257
g) Izuzeće službenog lica.....	259
4. STRANKA U UPRAVNOM POSTUPKU I NJENO ZASTUPANJE.....	261
a) Učesnici u upravnom postupku.....	261
b) Stranka u upravnom postupku.....	261
c) Svojstva stranke.....	262

d) Zastupnici i punomoćnici stranke	264
1) Zakonski zastupnik stranke.....	264
2) Privremeni zastupnik stranke.....	265
3) Zajednički predstavnik više stranaka	266
4) Punomoćnik stranke	266
5) Stručni pomagač stranke	268
e) Stranke sa diplomatskim imunitetom.....	268
5. OPŠTENJE ORGANA SA STRANKOM I DRUGIM UČESNICIMA	
U UPRAVNOM POSTUPKU	268
a) Podnesci.....	268
b) Pozivanje.....	271
c) Zapisnik	273
d) Razgledanje i prepisivanje spisa i obaveštavanje o toku postupka	275
e) Dostavljanje.....	276
1) Način dostavljanja	277
2) Posredno dostavljanje.....	277
3) Obavezno lično dostavljanje.....	278
4) Posebni slučajevi dostavljanja	279
(a) Dostavljanje zakonskom zastupniku i punomoćniku.....	279
(b) Dostavljanje punomoćniku za primanje pismena.....	279
(c) Dostavljanje državnim organima, preduzećima i drugim pravnim licima	280
(d) Dostavljanje licima u inostranstvu, licima sa diplomatskim imunitetom, licima u vojnim jedinicama i ustanovama i licima na izdržavanju kazne zatvora.....	281
(e) Dostavljanje javnim saopštenjem	281
5) Odbijanje prijema	282
6) Promena prebivališta, boravišta ili sedišta.....	282
7) Dostavnica	282
8) Greške u dostavljanju	283
6. ROKOVI I POVRAĆAJ U PREDAŠNJE STANJE	283
a) Rokovi.....	283
b) Povraćaj u predašnje stanje.....	285
7. ODRŽAVANJE REDA U TOKU POSTUPKA	287
8. TROŠKOVI UPRAVNOG POSTUPKA	288
a) Troškovi organa i stranaka.....	288
b) Oslobođanje od plaćanja troškova.....	290
C. PRVOSTEPENI UPRAVNI POSTUPAK	291
1. FAZE UPRAVNOG POSTUPKA	291
2. POKRETANJE POSTUPKA	292
a) Oficijelna i stranačka maksima	292
b) Spajanje više stvari u jedan postupak.....	293
c) Izmena zahteva.....	294
d) Odustanak od zahteva	294
e) Poravnanje.....	295
3. ISPITNI POSTUPAK	296
a) Opšte karakteristike.....	296
b) Skraćeni (ispitni) postupak	297
c) Poseban ispitni postupak	298

4. PRETHODNO PITANJE U UPRAVNOM POSTUPKU	299
5. USMENA RASPRAVA	301
6. DOKAZNI POSTUPAK	304
a) Dokazivanje i dokazna sredstva	304
b) Isprave	306
1) Javne i privatne isprave	306
2) Uverenja	309
c) Svedoci	310
d) Izjava stranke	312
e) Veštaci	313
f) Uvidaj	315
g) Obezbeđenje dokaza	316
7. REŠENJE	317
a) Organ koji donosi rešenje	317
b) Oblik i sastavni delovi rešenja	319
c) Delimično, dopunsko i privremeno rešenje	322
d) Rok za izdavanje rešenja	323
e) Ispravljnje grešaka u rešenju	324
8. ZAKLJUČAK	324
D. DRUGOSTEPENI UPRAVNI POSTUPAK	325
1. PRAVO NA ŽALBU	325
2. NADLEŽNOST ORGANA ZA REŠAVANJE PO ŽALBI	328
3. ROK ZA ŽALBU	329
4. SADRŽAJ I PREDAVANJE ŽALBE	329
5. POSTUPAK PO ŽALBI	330
a) Rad prvostepenog organa po žalbi	330
b) Rešavanje drugostepenog organa po žalbi	332
1) Prethodni postupak po žalbi	332
2) Redovni postupak po žalbi	333
c) Žalba kada prvostepeno rešenje nije doneto	335
6. ROK ZA DONOŠENJE REŠENJA PO ŽALBI I DOSTAVLJANJE DRUGOSTEPENOG REŠENJA	335
E. PONAVLJANJE UPRAVNOG POSTUPKA	336
1. OPŠTE KARAKTERISTIKE	336
2. RAZLOZI ZA PONAVLJANJE UPRAVNOG POSTUPKA	337
3. PREDLOG ZA PONAVLJANJE POSTUPKA I ROKOVI	338
4. ODLUČIVANJE U VEZI SA PONAVLJANJEM POSTUPKA	340
a) Rešavanje o ponavljanju postupka (iudicium rescindens)	340
b) Odlučivanje u ponovljenom postupku (iudicium rescissorium)	340
F. NAROČITI SLUČAJEVI PONIŠTAVANJA, UKIDANJA I MENJANJA REŠENJA (VANREDNA PRAVNA SREDSTVA)	341
1. MENJANJE I PONIŠTAVANJE REŠENJA U VEZI SA UPRAVNIM SPOROM	342
2. ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI U UPRAVNOM POSTUPKU	343
3. PONIŠTAVANJE I UKIDANJE REŠENJA PO OSNOVU SLUŽBENOG NADZORA	344

4. UKIDANJE I MENJANJE PRAVOSNAŽNOG REŠENJA UZ PRISTANAK ILI PO ZAHTEVU STRANKE	346
5. VANREDNO UKIDANJE REŠENJA	348
6. OGLAŠAVANJE REŠENJA NIŠTAVIM	349
G. IZVRŠNJE REŠENJA (ADMINISTRATIVNO IZVRŠENJE)	351
1. OPŠTE KARAKTERISTIKE IZVRŠNOG POSTUPKA	351
2. IZVRŠNOST	353
a) Izvršnost rešenja	353
b) Izvršnost zaljučka	353
3. SPROVOĐENJE IZVRŠENJA	354
a) Opšti uslovi	354
b) Administrativno i sudsko izvršenje	354
c) Nadležnost za sprovođenje administrativnog izvršenja	354
d) Zaključak o dozvoli izvršenja i potvrda izvršnosti	355
e) Posebna žalba	356
f) Obustavljanje i odlaganje izvršenja	356
g) Izvršenje novčanih kazni u upravnom postupku	356
h) Sprovođenje sudskog izvršenja	356
4. IZVRŠENJE NENOVČANIH OBAVEZA (ADMINISTRATIVNO IZVRŠENJE)	357
a) Izvršenje preko drugih lica	357
b) Izvršenje putem prinude	357
1) Prinudno novčano sredstvo (globa)	357
2) Neposredna prinuda	357
c) Poništavanje ili ukidanje rešenja na osnovu kojeg je sprovedeno prinudno izvršenje	358
5. IZVRŠENJE RADI OBEZBEĐENJA	358
6. PRIVREMENI ZAKLJUČAK O OBEZBEĐENJU	358
H. SPROVOĐENJE ZUP-a	359
IV. UPRAVNI NADZOR	360
1. POJAM I OBELEŽJA UPRAVNOG NADZORA	360
2. VRSTE UPRAVNOG NADZORA	362
a) Nadzor nad zakonitošću rada	362
b) Nadzor nad zakonitošću akata	362
c) Inspekcijski nadzor	363
1) Opšte napomene	363
2) Inspektor	364
3) Inspekcijski postupak	365
4) Poveravanje inspekcijskih poslova	366
5) Upravna inspekcija	367
V. POSEBNE UPRAVNE SITUACIJE	368
1. OPŠTE NAPOMENE	368
2. OPŠTE I POSEBNE UPRAVNE SITUACIJE	369

VI. ODGOVORNOST UPRAVE	370
1. UPRAVNA DELATNOST I ODGOVORNOST UPRAVE	370
a) Pojam i obeležja odgovornosti.....	370
b) Vrste pravne odgovornosti uprave.....	375
c) Sistemi odgovornosti uprave.....	379
d) Pravna priroda (osnov) odgovornosti uprave.....	381
2. ODGOVORNOST ZA ŠTETU PRIČINJENU RADOM UPRAVE	384

TREĆI DEO KONTROLA UPRAVE

I. POJAM I VRSTE KONTROLE UPRAVE	391
II. POLITIČKA KONTROLA UPRAVE	392
III. PRAVNA KONTROLA UPRAVE	393
A. UPRAVNA KONTROLA UPRAVE	394
1. POJAM I VRSTE UPRAVNE KONTROLE UPRAVE	394
2. UNUTRAŠNJA ADMINISTRATIVNA KONTROLA	396
a) Opšte napomene.....	396
b) Instanciona kontrola.....	397
c) Službeni nadzor.....	399
3. SPOLJNA ADMINISTRATIVNA KONTROLA	401
B. SUDSKA KONTROLA UPRAVE	403
1. UPRAVNI SPOR	408
a) Nastanak i razvoj upravnog spora.....	408
1) Istorijski osvrt.....	408
2) Razvoj upravnog sudstva u svetu.....	410
3) Nastanak i razvoj upravnog spora u Srbiji (i bivšoj Jugoslaviji).....	412
4) Upravno sudstvo u svetu danas.....	415
b) Pojam i vrste upravnog spora.....	418
1) Pojam upravnog spora.....	418
2) Vrste upravnih sporova.....	419
(a) Objektivni i subjektivni upravni spor.....	419
(b) Spor za poništaj upravnog akta i spor pune jurisdikcije.....	420
(c) Opšti i posebni upravni sporovi.....	423
c) Sistemi određivanja predmeta upravnog spora.....	424
d) Upravni spor prema Zakonu o upravnim sporovima.....	425
1) Cilj upravnog spora.....	425
2) Pravo pokretanja upravnog spora.....	426
3) Nadležnost za vođenje upravnih sporova.....	427
4) Predmet upravnog spora.....	428
(a) Upravni (i drugi pojedinačni) akt kao predmet upravnog spora....	428
(b) Predmet upravnog spora u slučaju "ćutanja uprave".....	429

(c) Negativna enumeracija.....	431
5) Razlozi za vođenje upravnog spora	432
6) Tužilac i tuženi (stranke u upravnom sporu).....	432
7) Tužba u upravnom sporu.....	434
(a) Dejstvo tužbe	434
(b) Rok i predaja tužbe	435
(c) Sadržaj tužbe (tužbeni zahtev).....	436
(d) Postupak po tužbi.....	438
(1) Prethodni postupak po tužbi	438
(2) Redovni postupak po tužbi	442
8) Spor pune jurisdikcije	444
9) Presuda i rešenje u upravnom sporu	445
10) Pravna sredstva u upravnom sporu.....	446
(a) Žalba.....	446
(b) Zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke	447
(c) Zahtev za zaštitu zakonitosti.....	449
(d) Ponavljanje postupka u upravnom sporu	450
11) Obaveznost i izvršenje presuda u upravnom sporu.....	452
12) Dopunska pravila postupka u upravnom sporu.....	455
13) Troškovi i takse u upravnom sporu	456
2. POSTUPAK PO ZAHTEVU ZA OCENU ZAKONITOSTI	
KONAČNIH UPRAVNIH AKATA INSTITUCIJA DRŽAVNE ZAJEDNICE	
SRBIJA I CRNA GORA	456
a) Opšte napomene	456
b) Sud Srbije i Crne Gore	457
1) Nadležnost i sastav Suda SCG.....	457
2) Organizacija i rad Suda SCG	458
3) Opšte odredbe o postupanju pred Sudom SCG	459
4) Vrste postupaka pred Sudom SCG	459
c) Postupak za odlučivanje o zahtevu za ocenu zakonitosti	
konačnih upravnih akata institucija državne zajednice	461
IV. POSEBNI OBLICI KONTROLE UPRAVE.....	465
1. TUŽILAŠTVO I KONTROLA UPRAVE.....	465
2. OMBUDSMAN.....	468
a) Ideja ljudskih prava.....	468
b) Ombudsman - zaštitnik prava građana.....	471
c) Ombudsman u našem pravu.....	475
1) Građanski branilac (ombudsman) u jedinici lokalne	
samouprave u Srbiji.....	475
2) Pokrajinski građanski branilac (ombudsman) u Vojvodini	476
3) Zaštitnik građanskih prava i sloboda u Crnoj Gori.....	478
ODABRANA STRUČNA LITERATURA.....	481
APPENDIX: Contents summery in English.....	489